

ÖZEL EĞİTİM

3.ÜNİTE

*BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM
PROGRAMI (BEP) HAZIRLAMA VE
ÖĞRETİMİN BİREYSELLEŞTİRİLMESİ*

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI (BEP) HAZIRLAMA BEP Nedir?

- ✓ Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP); rehberlik araŐtırma merkezlerinde “Eđitsel Değerlendirme ve İzleme Ekibi” tarafından gerçekleŐtirilen “Ayrıntılı Değerlendirme Süreci” sonunda, “Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanması Uygun Görölen” özel gereksinimli öğrenciler için “ekip” tarafından hazırlanan programdır.
- ✓ BEP; özel gereksinimli öğrencinin zihinsel, duygusal, sosyal dil ve iletiŐim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak, kazandırılacak davranıŐların neler olduğu, bu davranıŐların nerede, nasıl, kimler tarafından hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailenin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır.

BEP Kimler Tarafından Hazırlanır?

- ✓ BEP, 2006 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 72'de tanımladığı üzere BEP Geliştirme Birimi tarafından hazırlanır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi üyeleri

MADDE 72:

- ✓ Okul/kurum müdürü veya görevlendirilen müdür yardımcısı
- ✓ Bir gezerik özel eğitim görevi yapan öğretmen
- ✓ Bir rehber öğretmen
- ✓ Bir eğitim programları hazırlamakla yükümlü öğretmen
- ✓ Öğrencinin sınıf öğretmeni
- ✓ Dersini okutan ilgili alan öğretmenleri
- ✓ Öğrencinin velisi
- ✓ Öğrenci

BEP İçerisinde Neler Yer Alır?

- ✓Var olan performans düzeyi
- ✓Uzun dönemli amaçlar
- ✓Kısa dönemli amaçlar
- ✓Programın başlama ve bitiş süreleri
- ✓Öğretim süreci, yapılacak etkinlikler
- ✓Değerlendirme yöntemi ve araç gereçleri
- ✓Verilecek destekler
- ✓Uzmanlarla işbirlięi
- ✓Öğretimsel uyarlamalar
- ✓Öğretim nerede, ne zaman, kimler tarafından yapılacak?

1. Öğrencinin Var Olan Performans Düzeyi performans düzeyi yazım ilkeleri

- Değerlendirme verilerine göre oluşturulmalıdır.
- Performans düzeyi öğrencinin yapamadıkları ile yapabildiklerini yansıtmalıdır.
- Performans düzeyi ölçülebilir ve gözlenebilir şekilde ifade edilmelidir.
- Yazılan performans düzeyi uzun ve kısa dönemli hedefler oluşturmaya olanak vermelidir.
- Performans düzeyi ifadeleri öğrencinin şimdiki durumunu yansıtmalıdır.
- Performans düzeyi ifadelerinde öğrencinin değerlendirilen becerideki ustalık derecesi ya da güçlük derecesi de belirtilmelidir.
- Performans düzeyi ifadelerinde grubun ortalama başarısı belirtilmelidir.

2. Yıl Sonunda Kazandırılacak Uzun Dönemli Amaçlar

- ✓ Öncelikle öğrencinin **var olan performans düzeyine** göre kısa dönemli amaçlar (K.D.A) ve uzun dönemli amaçlar (U.D.A) belirlenir.
- ✓ Uzun dönemli amaçlar, bir öğretim yılı sonunda öğrencinin kazanması beklenen davranışlardır.
- ✓ Örneğin; “*Can, öğretim yılının sonunda mevsimlerin özelliklerini söyler.*”
- ✓ Uzun dönemli amaçlar öğrencinin ulaşabileceği **gerçekçi** amaçlar olmalıdır.

2. Yıl Sonunda Kazandırılacak Uzun Dönemli Amaçlar uzun dönemli amaç belirlerken dikkat edilecek unsurlar

1. Öncelikle öğrencinin var olan performans düzeyi
2. Öğrencinin yetersizliğinin derecesi
3. Öğrenciye sağlanacak destek eğitim hizmetleri
4. Öğrencinin geçmiş yaşantıları ve öğrenme hızı
5. Öğrencinin yaşadığı çevre ve aile özellikleri
6. Sınıf öğretmenine sağlanan destek hizmetler
7. Öğrenci için öncelikli olan hedefler
8. İşlevsel hedefler

3. Kısa Dönemli Amaçlar ve Öğeleri

4. Öğretim Yöntemleri ve Materyaller

- Uzun ve kısa dönemli amaçlar belirlendikten sonra öğretim yapılırken kullanılacak yöntem ve materyaller uygun bir şekilde seçilmelidir.

5. Programın Başlama ve Bitiş Tarihleri

- BEP'te belirlenen kısa dönemli amaçlara ne kadar sürede ulaşılabacağı, öğretime ne zaman başlanacağı öğrencinin performansına ve yaşadığı çevre özelliklerine göre belirlenmelidir.

6. Kullanılacak Değerlendirme Yöntemi

- Kısa dönemli amaçlara ulaşıp, ulaşılmadığına karar vermek için yapılacak değerlendirmenin hangi yöntemlerle yapılacağına karar verilmelidir.

7. Ek Hizmetlerin Nerede, Ne Zaman, Kimler Tarafından ve Ne Kadar Süreyle Verileceğinin Belirlenmesi

- Ulaşım, destek uzman, tıbbi hizmetler, danışmanlık gibi ek hizmetler öğrenciye ne zaman, nerede, kim tarafından, ne kadar süreyle verilecek programı planlama aşamasında kararlaştırılmalıdır.

İzleme ve Değerlendirme

- BEP değişen öğrenci gereksinimlerine göre yeniden düzenlemeler yapılabilen bir dokümandır.
- Bunun için izleme ve değerlendirme süreci işletilir.
- İyi bir izleme ve değerlendirme süreci ile BEP sürekli olarak güncellenir.
- BEP bir akademik yıl için hazırlanır ve en az yılda bir kez değerlendirme yapılır.
- Gerekliyorsa BEP üzerinde uyarılama ve değişiklik yapılabilir.

ÖĞRETİMİN BİREYSELLEŞTİRİLMESİ

- Öğretimin bireyselleştirilmesi; öğretmenlerin bir sınıfta bulunan tüm öğrenciler için hedeflenen davranışları kazandırmalarında ne tür uyarlamalar yapabileceklerini gösteren planlamalardır (Janney ve Snell, 2006).
- Öğrencilerin gereksinimlerine uygun uyarlamaları yaparak, öğrencinin sınıf etkinliklerine katılımını en üst düzeye çıkarmak gerekir.

Hangi Öğrenciler İçin Öğretim Bireyselleştirilir?

- Bunu belirlemek için BEP kaynak olarak alınır.
- Ancak bu sadece BEP'i olan öğrencilere özel değildir.
- Sınıf içinde akademik çalışmalara katılmakta zorlanan diğer öğrenciler içinde öğretim bireyselleştirilebilir.
- Bu nedenle öğretimsel uyarlamalar tüm özel gereksinimli öğrenciler için yapılır.

Öğretimin Bireyselleştirilmesi Neden Gereklidir?

- Özel gereksinimli öğrencilerin bireysel gereksinimlerine cevap vermek için öğretimin bireyselleştirilmesi gerekir.
- Yapılan çalışmalar genel eğitim sınıflarında bulunan öğrencilerin yaklaşık %50'si ile %80'inin sınıfın gereklerini karşıladığını geri kalanın bu durumda güçlük yaşadığını göstermektedir.
- Her bir öğrenciyi sınıf etkinliklerine katmak için öğretimde uyarlamalar yapılmalıdır.

Öğretimsel Uyarlamalar

1. Fiziksel Düzenlemeler

2. Sürece İlişkin Düzenlemeler

3. Sınıf iklimine Yönelik Düzenlemeler

4. Öğretimsel Düzenlemeler

5. İşleyişe İlişkin Düzenlemeler

1. Fiziksel Düzenlemeler

1.1. Ortamın genel fiziksel yapısı

- Sınıftaki ışık miktarı, gürültü düzeyi, sınıfın büyüklüğü, sınıfın ısısı ideal düzeyde olmalıdır.
- Soğuk ya da sıcak sınıf, gürültülü sınıf, küçük ve karanlık sınıflarda yapılacak öğretimler verimli olmayacaktır.

1. Fiziksel Düzenlemeler

1.2. Araç-gereçlerin düzenlenmesi

- Sınıftaki tahta, sıra, kitap dolabı, pano, harita, şerit gibi araçlar sınıfın oturma düzenine göre ayarlanmalıdır.
- Dikkat problemi olanlar için oturma yerleri dikkatli seçme,
- Problem davranışı olan öğrencileri ön sıralara alma,
- Geleneksel düzen yerine U biçiminde oturma,
- Oturma yerlerini gün içinde zaman zaman değiştirme,
- Çok hareketli öğrencileri yan yana oturtmama,
- Gibi öneriler dikkate alınırsa ders daha verimli geçecektir.

1. Fiziksel Düzenlemeler

1.3. Ulaşılabilirlik

- Sınıf ortamını fiziksel olarak ulaşılabilir kılmak için;
  1. Kapılar, sınıf içindeki hareket alanları, tahta, sıralar, dolap, raf, çöp kovası, öğretmen masası gibi araçlar öğrenciler için engelleyici olmamalıdır.
  2. Özellikle görme engelli öğrencilerin zarar göreceği nesnelere sınıftan arındırılmalıdır.
  3. Sınıftaki araçların üzerine ne olduklarını belirten Braille alfabesi ile yazılmış kartlar olmalıdır.

2. Sürece İlişkin Düzenlemeler

- Genel ilkeler ve sınıf kuralları ile ilgili düzenlemeleri içerir.
  1. Bir sınıf için beşten fazla kural belirlemeyin.
  2. Kuralları öğrencilerle birlikte belirleyin.
  3. Kuralları kısa ve anlaşılır yazın.
  4. Kuralları açıklayın, uyulmadığında sonuçlarını belirtin.
  5. Kurallarda olumsuz ifadeler (koşmak yasaktır) yerine, olumlu ifadelere (yavaş yürüyünüz) yer verin.
  6. Kuralları rahatlıkla görülebilen bir yere asın.
  7. Hangi durumlarda kural dışına çıkılabileceğini belirtin.
  8. Kuralları öğretirken model olun.
  9. Yeni bir öğrenci sınıfa katıldığında kuralları gözden geçirin.
  10. Kuralları anımsamaları için öğrencilere ipuçları verin.

3. Sınıf İklimine İlişkin Düzenlemeler

- Sınıf iklimi; sınıfın psikolojik ve sosyal özelliklerini oluşturur.
- Özel gereksinimli öğrenciyi kabul edici bir tutumla karşılayın ve bunu sınıfa benimsetin.
- Öğrencilere karşı olumlu olun, onlarla sohbet edin, mizahı kullanın.
- Tüm öğrencilerin duygularına değer verin.

4. Öğretimsel Uyarlamalar

4.1. Öğretim yöntemlerinin uyarlanması

- ***Doğrudan öğretim yöntemi;*** konuları küçük basamaklarla sunan, sürekli değerlendirme yapmayı gerektiren, sorumluluğun öğretmende başlayıp öğrenciye doğru uzandığı yöntemdir.
- ***İşbirliğine dayalı öğrenme;*** özel gereksinimli öğrencilerle birlikte sınıfta yer alan tüm öğrencilerin, akademik ve sosyal performanslarını geliştirmeyi hedefleyen öğretimdir. Öğrenciler arkadaşlarıyla yarışmak ya da bireysel çalışmak yerine, ortak bir amaç için birlikte çalışırlar.
- ***Keşif yoluyla öğrenme;*** öğrencileri aktif bir öğrenen olarak gören ve karşılaştıkları problemleri kendi gelişim düzeylerine uygun yollarla çözeceklerini ileri süren öğretim yöntemidir.

4. Öğretimsel Uyarlamalar

4.2. Öğrenci gruplarının oluşturulması

- Sınıftaki öğrenciler eğitim düzeylerine, öğrenme yeteneklerine, öğrenme hızlarına ve biçimlerine göre gruplara ayrılır.
- **BÜYÜK GRUP EĞİTİM:** sınıfta öğrencilerin tamamıyla aynı hedefleri gerçekleştirmek için yapılan eğitimidir.
- **KÜÇÜK GRUP EĞİTİMİ:** öğretim programının hedeflerine akranlarıyla aynı zamanda ulaşmada güçlük çeken özel gereksinimli öğrencilerin küçük gruplara ayrıldığı eğitimidir.
- **BİREYSEL ÖĞRETİM:** bu yöntemde öğretmen doğrudan tek bir öğrenciyle bireysel olarak çalışır. Öğrenciye yoğunlaştığı için avantajlıdır. Ancak zaman ve sosyalleşme sıkıntısı doğabilir.

5. İşleyiŖe İliŖkin Düzenlemeler

- *Öğretmen ve yöneticilerin sorumluluklarının belirlenmesi:* yöneticiler yapılacak uyarlamaların belirlenmesinde aile ve ğretmen arasında köprüdür. Öğretmenler de öğretimde ne tür uyarlamalar yapacaklarını belirlemelidirler.
- *Zamanın düzenlenmesi:* her derse iliŖkin zaman planlanarak, etkili kullanılmalıdır.
- *Ev devlerinin uyarlanması:* ğretimde yapılan uyarlamalara uygun ödevler hazırlanmalıdır. Ödevlerde de uyarlama yapılmalıdır.
- *Sınavlarda yapılacak uyarlamalar:* sınav sorusunda, s resinde, içeriğinde, türünde yapılacak uyarlamaları kapsar.